

۴۹۰۰۰
به نام خدا

مطالعه کیفیت زندگی، ادراک بیماری و سبک های دبستگی بیماران سالمند مبتلا به دیابت

مؤلفان:

دکتر حمیده جهانگیری
دکتر علیرضا نوروزی
پروفسور هاراطون داویدیان
پروفسور سعید شاملو
پروفسور پریخ دادستان
پروفسور میرتقی گروسی فرشی
پروفسور حیدرعلی هومن

عنوان:

مطالعه کیفیت زندگی، ادراک، بیماری، سبک‌های دلبستگی بیماران سالمند مبتلا به دیابت
سرشناسه: حمیده جهانگیری

شناسه افزوده: هاراطون داویدیان-پریخ دادستان-علیرضا نوروزی-سعید شاملو-

میرتقی گروسی فرشی-حیدر علی هومن

شابک: ۱-۳-۹۳۶۰۰-۶۰۰-۹۷۸

مشخصات نشر: البرز فرجاد ۱۳۹۵

مشخصات ظاهری: ۳۰۱ص-وزیری

رده بند کنگ: ۱۳۹۵: ۶/م ۶۶۰ RC

رده بندی یویی: ۶۱۸/۹۷۶۴۶۲

شماره کتابشناسه ملی: ۳۰۵۳۶۸۳

عنوان: مطالعه کیفیت زندگی، ادراک، بیماری، سبک‌های دلبستگی بیماران سالمند مبتلا به دیابت
سرشناسه: حمیده جهانگیری

شناسه افزوده:

هاراطون داویدیان-پریخ دادستان-علیرضا نوروزی-سعید شاملو-میرتقی گروسی فرشی-حیدر علی هومن

شابک: ۱-۳-۹۳۶۰۰-۶۰۰-۹۷۸

مشخصات نشر: البرز فرجاد ۱۳۹۵

مشخصات ظاهری: ۳۰۱ص-وزیری

نوبت چاپ: اول- البرز فرجاد ۱۳۹۵

چاپخانه / صحافی: مهرنگ

تیراژ: ۱۰۰۰

قیمت: ۱۳۰۰۰ تومان

البرز فرجاد

ضلع شمال غربی پل سید خندان- اول خیابان شقایق -کوچه بن بست اول- پلاک ۲- واحد ۱۲

۲۲۸۶۰۲۶۰-۲۲۸۸۷۵۰۱

عنوان نامزد مرد سال از سوی «مرکز بین‌المللی شرح حال نویسی» انگلستان را به خود اختصاص داد. این عنوان تنها به محدودی از برگزیدگان اعطا می‌گردد که دستاوردها و پیشگامی آنها در جامعه بین‌المللی برجسته باشد و انتخاب پروفیسور شاملو از میان دهها هزار فرد لایق دیگر، به درستی نشاندهنده قدر و ارزش اقدامات علمی ایشان است. همچنین استاد ریاست و دبیری کمیته علمی دومین کنگره بین‌المللی روان‌درمانگری شرق و گفتگوی بین‌تمدن‌ها که بیش از ۶۰ مهمان از تمام قاره‌های جهان در آن شرکت داشته‌اند، برجسته‌ترین فعالیت علمی پروفیسور شاملو در آخرین پاییز زندگانی وی بود. پروفیسور شاملو ریاست و دبیر کمیته علمی این کنگره را بر عهده داشتند، را می‌توان در ردیف آخرین و برجسته‌ترین فعالیت‌های علمی استاد قرار داد. پس از برگزاری دومین کنگره بین‌المللی روان‌درمانی در شرق، تعهد علمی و حساسیت پروفیسور شاملو به مسائل حرفه‌ای، و نیز قبول مسئولیت ریاست در پنجمین هیأت مدیره انجمن روانشناسی ایران و تداوم فعالیت‌های علمی ایشان در دانشگاه، در نهایت، وی را، که سالها از بیماری قلبی رنج می‌برد، در بزم یاد از هر فعالیت همراه با استرس دوری جوید، برای چندمین بار روانه بیمارستان کرد. اما تن‌خشنایان علم روانشناسی بالینی ایران، که هفته‌ها بی‌خوابی و فشار روانی را تحمل کرده بود، اینبار توان مقابله با بیماری نداشت. دکتر شاملو یک هفته پس از برگزاری این کنگره بین‌المللی دچار حمله قلبی شد. پروفیسور شاملو لافا، پس از ترخیص از بیمارستان و با وجود توصیه پزشک معالج مبنی بر استراحت، به دانشگاه مراجعه کرد تا به امور جاری گروه، دانشجویان و انجمن روانشناسی ایران رسیدگی کند. چند روز پس از مراجعت به دانشگاه بار دیگر دچار حمله قلبی شد و از آن پس در بیمارستان بستری بود تا سرانجام در صبحگاه روز دهم دی ۱۳۸۳ قلبی که به دلها آرامش می‌بخشید به آرامش ابدی پیوست و در نهایت این بیماری چراغ عمر اش را خاموش ساخت. روز یازدهم دی ماه، دانشجویان پروفیسور شاملو که بسیاری از آنها خود به کسوت استادی آمده‌اند با پدر روانشناسی بالینی وداع گفتند و ایشان را تا قطعه هنرمندان بهشت زهرا بدرقه نمودند.

پیش‌گفتار

سپاس فراوان خداوندی را که تدبیر امور به دست توانای اوست و تالیف این کتاب به پشتوانه او میسر شد.

تلاش برای یافتن حقیقت یکی از نیازهای طبیعی و فطری انسان است. افراد در جریان زندگی، و نیز جوامع انسانی در مسیر حرکت و تکامل خود با مسائل و مشکلاتی مواجه می‌شوند و سوالات و ابهامات متعددی در اذهان بوجود می‌آید، تمایل طبیعی انسان برای یافتن پاسخ مناسب برای این سوالات، فرد را به پژوهش و کوشش و فعالیت بیشتر وادار می‌کند تا عطش روح جستجوگر خویش را با آگاهی و دانش بیشتر سیراب کند. پس، پژوهش و تحقیق، پیوند با پدیده آمدن مشکل و با طرح سوال یا سوالاتی شروع می‌شوند. اساسی‌ترین و مهمترین گام در برخورد با مشکل و بطور کلی در انجام یک فعالیت پژوهشی، شناخت دقیق جنبه‌های مختلف مساله یا مشکل و یا فعالیت مورد نظر است. وقتی از پژوهش سخن می‌گوییم ابتدا باید روشن کنیم که پژوهش و تحقیق چیست و به چه نوع فعالیتی پژوهش گفته می‌شود.

تعریف پژوهش

پژوهش عبارت است از کشف و دریافت ابجد بر دیگران. مجهول است و نیز گشودن و گستردن و روشن تر ساختن آنچه به اجمال بر دیگران معلوم است. پژوهش تلاش است منظم برای رسیدن به حقیقت. بنابراین، هدف از انجام پژوهش یا تحقیق، دستیابی و کشف حقیقت در موضوعی معین است. موضوع معین می‌تواند در رابطه با علوم مختلف مطرح شود. حقیقت کشف شده نیز، ممکن است علمی، فلسفی، هنری و مانند آن باشد.

پژوهش یا تحقیق یک روند فعالانه، هوشیارانه و سامانمند برای کشف، بررسی و بازنگری پدیده‌ها، رخدادها، رفتارها و فرضیه‌ها است. پژوهش همچنین برای استفاده از پدیده‌های موجود برای یافتن به راهکارهای عملی و فناوری‌ها به کار می‌رود. به طور معمول پژوهشگر نتایج پژوهش خود را در مجله‌های علمی ارائه می‌دهد. پژوهش در دو بعد «یافتن پرسش پژوهش» و دیگر «پاسخ دادن به آن» می‌باشد.

بطور کلی پژوهش نوعی نوشتار داستانی هر یک از دو امر ذیل است:

۱. پاسخ موجه به پرسش، هر یک تاکنون به آنها پاسخ داده نشده است.
۲. پاسخ جدید به پرسش مایی که پیش تر به آنها پاسخ داده شده است.

سوال علمی چیست؟

- محصول علم است (حاصل پژوهش و تخصص است نه سهل و سهولت)
- بدون جواب است (یا پاسخ متقن ندارد)
- موردی و مشخص است (کلی و بی حد و حصر نیست)
- واحد است (یعنی متعدد و متکثر نیست اگر چه امکان طرح سوالهای فرعی وجود دارد)

مهم ترین ویژگی های پژوهش

۱. فعالیتی است منظم و برنامه ریزی شده. یعنی:

- نیازمند طرح و نقشه قبلی است؛
- دارای مراحل معینی است؛
- دارای زمان بندی مشخصی است؛
- یک فرآیند (پروسه) است؛

۲. به حل یک مساله معین یا پیدا کردن پاسخ برای یک سوال مشخص معطوف است. یعنی:

- بدون داشتن مساله و سوال، اساسا انجام پژوهش میسر نیست؛
- در فرایند پژوهش، همه فعالیتها متوجه سوال پژوهش است؛
- در ابتدای پژوهش، در رابطه با پاسخ قطعی، بی اطلاع هستیم؛
- ممکن است بتوانیم پاسخ سوال را حدس بزیم (فرضیه سازی) ولی در فرایند پژوهش باید حدس هایمان را به آزمون بگذاریم.

۳. به دنبال بررسی مسائل نو و یافتن پاسخ های جدید است؛ به عبارت دیگر:

- گسترش علم، نتیجه همین ویژگی است؛
- البته بررسی صحت و سقم یافته های قبلی نیز می تواند مساله ای جدید بشمار آید.

۴. نیازمند داشته تخصصی در زمینه مورد بررسی است. یعنی:

- پژوهش، از وضاحت مجتهد و صاحب نظران هر رشته علمی است. یعنی حاصل چهل نیست بلکه برعکس حاصل علم و دانش و تخصص است.
- افراد نا آشنا به یک موضوع علمی، نمیتوانند وارد حوزه پژوهش در آن رشته شوند؛
- به دلیل تخصصی شدن مسائل، امروزه بیشتر پژوهش ها، به صورت گروهی انجام می شود.

۵. بی طرف است و حب و بغض در آن راه ندارد. به عبارت دیگر:

- تعصب و جانبداری، به طور کلی، در پژوهش جایز نیست؛
- زیرا در این صورت، نتیجه پژوهش طبق خواسته پژوهشگر منطبق می شود؛
- ذهنیات پژوهشگر، همواره، فرایند پژوهش را هدایت می کند؛
- در رشته های مختلف علوم انسانی، بی طرف بودن، بسیار دشوار است؛
- البته این اصل را نباید با مساله تفکیک ارزش از علم، اشتباه گرفت. زیرا علم هیچگاه از ارزش جدا نبوده است.

۶. مستلزم جمع آوری اطلاعات فراوان است. یعنی:

- یعنی پژوهش، کاملا مستند است و حاصل تخیل نیست؛
- البته، نیروی تخیل، در ساخت فرضیه ها و حدسهای مربوط به پژوهش بسیار موثر است ولی در اصل، این اطلاعات است که حدسیات را بررسی می کند؛
- بنابراین روشها و ابزارهای شناسایی و کسب اطلاعات در فرایند پژوهش از اهمیت زیادی برخوردار هستند.

۷. مکمل یافته های قبلی است به عبارت دیگر:

- باید بین یافته های جدید و قدیم ارتباط وجود داشته باشد؛ زیرا علم حاصل انباشته شدن یافته های بشر است
- یافته های جدید ممکن است از طریق اصلاح و تجدید نظر در یافته های قبلی پدید آید.

۸. از قابلیت تعمیم و پیش بینی برخوردار است. یعنی :

- یافته های پژوهشی را می توان به موارد دیگر تعمیم داد و از این طریق به قدرت پیش بینی دست یافت؛
- اساساً هدف از پژوهش ، تعمیم یافته هاست؛
- نتیجه پژوهش نیز در بیشتر موارد پیش بینی رفتارهاست؛
- در پایان هر پژوهش ، باید راهکار و پیشنهاد ارائه شود.

ویژگی ها و خصوصیات پژوهشگر

- بضاعت علمی نسبت به موضوع
- آشنایی با روشها و فنون پژوهش
- توانایی های ذهنی مناسب
- صبر و حوصله فراوان
- به دور از حب و بغض (کشف حقیقت)
- منتقدی جدی و عمیق
- شجاعت در مقام اظهار عقیده
- صداقت و امانت

موانع پژوهش در ارتباط با پژوهشگر

- نداشتن تخصص کافی
- وجود علائق شخصی
- موقعیت اجتماعی افراد

موانع پژوهش در رابطه با گروه پژوهش

- فقدان روحیه انجام کار گروهی
- فقدان تخصص های مورد نیاز

موانع پژوهش در رابطه با منابع پژوهش

- عدم دسترسی به منابع
- ضعف اعتبار منابع

موانع پژوهش در رابطه با واحد های جامعه

- محدودیت های اجتماعی و فرهنگی
- فقدان امکانات اقتصادی لازم

موانع پژوهش در رابطه با رشته علوم انسانی

- عدم تکرار پذیری
- آزمایش ناپذیری
- پیچیدگی انسان
- چند متغیری بودن

انواع پژوهش از نظر سطح پژوهش

- اکتشافی: آشنایی اجمالی
- توصیفی: جمع آوری اطلاعات
- تبیینی: کشف روابط

انواع پژوهش از نظر کاربرد

- کاربردی: یافتن راه حل برای مشکلات
- بنیادی: دستیابی به نظریات علمی

انواع پژوهش از نظر تعداد پژوهشگران

- فردی
- گروهی

سایر تقسیم بندی ها

- پژوهش تجربی: کشف روابط بین متغیرها
- پژوهش توصیفی: تهیه گزارش و توصیف
- پژوهش علی: کشف روابط علت و معلول
- پژوهش تاریخی: پاسخ به سوالهای تاریخی

بررسی مفاهیم و اصطلاحات پژوهش

فرضیه

- حدسی علمی در پاسخ به سوال پژوهش است
- فرضیه باید معقول و منطقی باشد
- به صورت خبری بیان می شود ولی نوعی شرط و احتمال در آن نهفته است
- فرضیه، کانون اصلی و قلب پژوهش است
- هدف اصلی در پژوهش، آزمون فرضیه است

مثال: ادراک بیماری نقش تنظیم کننده ای در رابطه بین کیفیت زندگی و سبک های دلبستگی دارد.

- این مفهوم در اصل از ریاضیات گرفته شده است
- جایگزینی برای مفاهیم «علت» و «معلول» است
- مفهومی است که می تواند اندازه ها و حالت های مختلف داشته باشد

در هر فرضیه معمولا دو متغیر وجود دارد :

متغیر مستقل و متغیر وابسته

مثال: اگر گفته شود به " ادراک بیماری بر کیفیت زندگی و سبک های دلبستگی تاثیر گذار است." ادراک بیماری متغیر مستقل و کیفیت زندگی، سبک های دلبستگی متغیرهای وابسته خواهند بود. در هر پژوهش سعی بر آن است تا با استفاده از اطلاعات و اسباب مناسب، ارتباط بین این متغیرها بررسی شود.

شاخص

- بیشتر مفاهیم علوم انسانی مفاهیمی انتزاعی هستند.
- مفاهیم انتزاعی باید به مفاهیم انضمامی تبدیل شوند.
- به این کار، عملیاتی کردن مفاهیم پژوهش گفته می شود که از طریق شاخص سازی انجام می پذیرد.
- شاخص ها مهمترین ابزارهای اندازه گیری مفاهیم پژوهش هستند.

مثال: شاخص معدل برای اندازه گیری میزان پیشرفت تحصیلی

نمونه گیری

- یکی از روش های جمع آوری اطلاعات است.
- هرگاه موارد مورد مطالعه در پژوهش زیاد باشد از این روش برای بررسی آنها استفاده می شود.
- در این روش، ابتدا نمونه هایی انتخاب می شوند و سپس نتایج به دست آمده از مطالعه روی آنها به کل موارد تعمیم داده می شود.
- نظرسنجی ها به روش نمونه گیری انجام می گیرد

جامعه آماری:

جامعه آماری عبارت است از کلیه عناصر و افرادی که در یک مقیاس جغرافیایی مشخص (جهانی یا منطقهای) دارای یک یا چند صفت مشترک هستند. همچنین در تعریفی دیگر، مجموعه افراد یا اشیایی را که می‌خواهیم یک یا چند خصوصیت مشترک آنها را مورد بررسی قرار دهیم، جمعیت یا جمعیت آماری می‌نامیم.

چند نکته مهم:

- جامعه آماری می‌تواند شامل هر چیزی باشد.
- پژوهشگر باید جامعه آماری خود را تعریف کند.
- جامعه آماری ممکن است از نظر حجم و اندازه بسیار بزرگ باشد.
- به نسبت بزرگی جمعیت آماری، حجم نمونه تغییر می‌کند.

تعریف نمونه:

نمونه عبارت است از تعدادی از افراد جامعه که صافات آنها با صفات جامعه مشابهت داشته و معرف جامعه بوده، از تجانس و همگنی با افراد جامعه برخوردار باشد.

چند نکته مهم:

- روش‌های مختلفی برای انتخاب نمونه پژوهش وجود دارد.
- بهترین روش برای انتخاب نمونه روش تصادفی است.
- در روش تصادفی، هر یک از اعضای جامعه آماری شانس انتخاب شدن دارد.
- تنها در این صورت است که می‌توان نتایج پژوهش را به موارد مشابه تعمیم داد.

اعتماد:

اعتماد یکی از مهمترین ویژگی‌های مربوط به وسائل اندازه‌گیری در فرآیند پژوهش است. وقتی وسیله اندازه‌گیری پژوهش در کاربردهای متعدد، اندازه‌های یکسانی را نشان دهد، گفته می‌شود که این وسیله اندازه‌گیری قابل اعتماد است. به عنوان مثال، ترازویی را در نظر بگیرید که در هر بار وزن کردن یک شی خاص، اندازه مشخص و یکسانی را نشان می‌دهد؛ حتی اگر این اندازه، مطابق با واقع نباشد، گفته می‌شود که وسیله اندازه‌گیری قابل اعتماد است.

مواد لازم جهت پژوهش

- یک ذهن خلاق با ایده های نو
- آگاهی از تنوری کار پژوهشی و قابل انجام بودن آن از لحاظ تنوری
- یک کامپیوتر متصل به تمام پایگاه های علمی دنیا جهت بررسی پیشینه ایده ای که در ذهنتان است
- دسترسی به مواد و دستگاه های مورد نیاز جهت جمع آوری و آنالیز داده ها
- توانایی تحلیل نتایج حاصل و نتیجه گیری منطقی
- آشنایی کافی به زبان انگلیسی جهت مقاله نمودن نتایج کار پژوهشی

جامعه ما نیز مانند جوامع دیگر مسائل و مشکلات عمده ای دارد که برنامه ریزی در جهت برطرف نمودن آنها مستلزم پژوهش تحقیق گسترده است و پژوهشگران و مراکز مختلف پژوهشی می توانند بر اساس ماهیت و اهداف سازمانی خود می توانند در محدوده وظایف خود فعالیت های پژوهشی را در جهت رفع نیازهای اجتماعی سوق داده و در رسیدن به ترقی و پیشرفت و نیل به خودکفایی متمرکز شوند.

با توجه به شیوع روبه افزایش بیماری دیابت در سراسر جهان و تمام گروه های سنی بویژه افراد سالمند، این پژوهش به منظور مطالعه کیفیت زندگی، ادراک بیماری و سبک های دلبستگی در بیماران سالمند مبتلا به دیابت انجام شده است و نتایج دید بدست آمده از آن می تواند در روند بهبود این مساله تاثیرگذار باشد. لازم به ذکر است این پژوهش از فروردین ماه ۱۳۸۸ تا بهمن ماه ۱۳۸۸ بطول انجامید.

امید است مسئولان امر نسبت به نتایج این پژوهش توجه داشته و برای جلوگیری از بی خاصیت شدن این پژوهش و حبس آن در کتابخانه ها، زمینه استفاده عملی از داده های آن را فراهم نمایند و در جهت برنامه ریزی برای بهبود و درمان بیماران دیابتی از آن استفاده نمایند.

دکتر حیدرعلی هومن

۱۳۸۸

فهرست مطالب

فصل اول: گستره مسئله مورد بررسی

۱-۱- مقدمه / ۱۹

۱-۲- بیان مسئله / ۲۶

۱-۳- اهمیت و ضرورت پژوهش / ۲۹

۱-۴- اهداف پژوهش / ۳۴

۱-۵- فرضیه و سوالهای پژوهش / ۳۵

۱-۶- تعریف متغیرهای پژوهش / ۳۵

فصل دوم: مروری بر یافته های قبلی در قلمرو مسئله مورد بررسی

۲-۱- مقدمه / ۴۴

۲-۱-۱- تاریخچه دیابت / ۴۱

۲-۱-۲- بیماریهای مزمن / ۴۳

۲-۱-۳- انواع دیابت / ۵۷

۲-۱-۴- تشخیص دیابت / ۶۲

۲-۱-۱-۲- اهمیت اندازه گیری مرتب قند خون / ۵۲

۲-۱-۲-۲- مقادیر طبیعی قند خون در بدن / ۶۴

۲-۱-۲-۳- تاثیر انسولین در بدن / ۶۴

۲-۱-۲-۵- علائم دیابت / ۶۷

۲-۱-۲-۵-۱- علائم دیابت نوع دو / ۶۸

۲-۱-۲-۲- چه کسانی در معرض خطر دیابت نوع دو هستند / ۶۹

۲-۱-۲-۶- راه های پیشگیری دیابت / ۸۳

۲-۱-۲-۶-۱- اهمیت پیشگیری از دیابت نوع دو / ۸۵

۲-۱-۲-۷- اهمیت درمان دیابت / ۹۰

۲-۱-۲-۷-۱- مصرف انسولین و داروهای خوراکی / ۹۰

۲-۱-۲-۷-۲- درمان دیابت نوع دو / ۹۴

۲-۱-۲-۷-۳- آیا دیابت قابل علاج قطعی و ریشه کنی است / ۹۴

۲-۱-۲-۷-۴- افراد دیابتی مستعد ابتلا به چه مشکلاتی هستند / ۹۵

۲-۱-۲-۸- راه های کنترل دیابت / ۹۵

۲-۲-۱۰- ثبات دلیستگی و تنوع فرهنگی/۱۷۹

۲-۲-۱۱- ادراک بیماری/۱۸۱

۲-۲-۱۳- عوامل تاثیرگذار بر ادراک بیماری/۱۸۳

۲-۲-۱-۱- عوامل زیستی/۱۸۳

۲-۲-۱-۲- مداخله های روان شناختی/۱۸۸

۲-۲-۱-۳- عوامل روانی/۱۹۱

۲-۲-۴- کیفیت زندگی/۲۰۶

۲-۲-۴-۱- عوامل تاثیر گذار بر کیفیت زندگی دیابتی ها/۲۰۸

۲-۲-۴-۱-۱- عوامل بیستر/۲۰۸

۲-۲-۴-۱-۲- مدل/۲۱۳

۲-۲-۴-۱-۲- افکار و عقاید/۲۱۳

۲-۲-۴-۱-۲- تضادهای بین فردی/۲۱۵

۲-۲-۴-۱-۳- تصویر بدنی/۲۱۵

۲-۲-۴-۱-۴- پر اشتهایی روانی/۲۱۵

۲-۲-۴-۱-۵- اختلال افسردگی/۲۱۶

۲-۲-۴-۱-۵- علائم ابتلا به افسردگی/۲۱۸

۲-۲-۴-۱-۶- اختلال افسردگی و اضطراب همزمان/۲۲۰

۲-۲-۴-۱-۷- اختلال اضطراب/۲۲۰

۲-۲-۴-۱-۷- علائم اضطراب/۲۲۲

۲-۲-۴-۱-۷-۲- اضطراب از دیدگاههای مختلف/۲۲۳

۲-۲-۴-۱-۷-۳- روش های درمانی اضطراب/۲۲۷

۲-۵- پیشینه پژوهش/۲۴۳

فصل سوم: روش تحقیق

۳-۱- مقدمه/۲۵۳

۳-۲- نوع پژوهش و طرح تحقیق/۲۵۳

۳-۳- جامعه آماری/۲۵۳

۳-۴- نمونه و روش نمونه گیری/۲۵۴

۳-۵- ابزارها/۲۵۴

۳-۶- روش اجرا/۲۵۷

۳-۷- روش تجزیه و تحلیل آماری/۲۵۸

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها

۴-۱-مقدمه/۲۵۹

۴-۲-داده های جمعیت شناختی/۲۵۹

۴-۲-۱-توصیف داده های جمعیت شناختی/۲۶۰

۴-۲-۲- شاخص های توصیفی بر حسب سن آزمودنیها، سن فرزندان و تعداد فرزندان و خواهر و برادر/۲۶۲

۴-۲-۳-توصیف داده های جمعیت شناختی به تفکیک جنسیت در زنان و مردان مبتلا به دیابت/۲۶۲

۴-۲-۴- شاخص های توصیفی به تفکیک جنسیت بر حسب سن و تعداد فرزندان و خواهر و برادر/۲۶۵

۴-۳-یافته ها در چارچوب فرضیه و سوال های پژوهش/۲۶۶

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

۵-۱-مقدمه/۲۷۱

۵-۲-بحث و نتیجه گیری در چارچوب فرضیه و سوال های پژوهش/

۵-۲-۱-فرضیه پژوهش/۲۷۱

۵-۲-۲-سوال های پژوهش/۲۷۵

۵-۲-۳-نتیجه گیری/۲۸۴

۵-۳-محدودیت های پژوهش/۲۸۴

۵-۴-پیشنهادهای/۲۸۵

۵-۴-۱-پیشنهادهای پژوهشی/۲۸۵

۵-۴-۲-پیشنهادهای کاربردی/۲۸۷

منابع فارسی/۲۸۹

منابع انگلیسی/۲۹۱